

قواعد فقہ

دوہست قاعدہ فقہی

سروشگاه: کاخکی، صادق، ۱۳۶۹

عنوان و نام پدید آور: صادق کاخکی، مصطفی ادیب عارف و محبوبه مقدس فریمانی

مشخصات نشر: تهران: داد و دانش، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ۱۹۴ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۸۷-۸-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: فقه - فرائع

موضوع: اصول فقه شیعه

شناسه افزوده: مصطفی ادیب عارف

شناسه افزوده: محبوبه مقدس فریمانی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱: ۱۶۹۱/۵۴۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۱۱-۸۳

عنوان کتاب

مؤلفین

طراح روی جلد

صفحه آراء

مدیر اجرایی

ناظر چاپ

ناشر

نوبت و سال چاپ

قطع و تیراژ

شابک

قیمت

: دویست و هفده کاربرد فقهی و حقوقی

: صادق کاخکی، مصطفی ادیب عارف و محبوبه مقدس فریمانی

: علیرضا دارستانی فراهانی

: محمد حسین درویش زاده (کیانی)

: فاطمه ماستری فراهانی

: علی اکبر درویش زاده (مقدم)

: داد و دانش

: اول، ۱۳۹۱

: رقمی، ۱۰۰۰ نسخه

: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۸۸۷-۸-۶

: ۸۰۰۰۰ ریال

به سفارش موسسه فرهنگی هنری تحمیل معرفت و علم

تلفن مرکز پخش: ۰۲۱-۶۶۴۱۴۵۶۲

نشانی مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان وحید نظری

بین خیابان دانشگاه و فخر رازی، پلاک ۶۵، ساختمان

سادات، طبقه ۷، واحد ۱۶

انتشارات دادودانش

پیشگفتار

تأثیر شگرف عدل الهی که در پرتو روح مقدس اسلام بر سیطره هستی می تابد ؛ سرزمین‌های بسیاری را تحت تأثیر خود قرار داد.

به طوری که با گذشت سالهای بسیار و روی کار آمدن تمدن و فرهنگهای مختلف همچنان انوار مقدس اسلامی بر روح مردم و باورهای ایشان سایه افکنده است.

و مدلول این باورها حلول روح اسلام در قراردادهای اجتماعی در این سرزمین و سرزمینهای بسیار می باشد.

بر همین اساس حقوقدانان اسلامی که سالیان دراز عمر خود را در این راه صرف کرده اند با استعانت از راهنمایی‌های پیشوایان دین بر قواعدی بنات گرفته از تعالیم عدالت خواهانه اسلام دست یافتند تا به کمک آن بتوان نظام قضایی حوامع اسلامی و انسانی را در تحقق اهداف که همان برپایی عدالت می باشد یاری نمود.

از این رو آثار بسیاری در زمینه اصول قواعد فقهی و حقوقی به قلم بزرگان این رشته نگارش شده است که امروزه در دانشگاه‌ها و مجامع حقوقی در دست تدریس می باشند. اما نبود مجموعه ای نسبتاً کامل از اهم این قواعد بسیار مشهود است. از این رو بر آن شدیم تا چنین مجموعه ای شامل بر قواعد کاربردی همراه با نکات کلیدی آنها را مختصراً تهیه نماییم.

امید به آنکه مورد قبول خداوند متعال و مخاطبین گرامی واقع شود.

وسلام علیکم و رحمه الله و برکاته

دکتر داوود صادقیان

فهرست

۱۹.....	بخش مدنی
۲۱.....	نفی عسر و حرج
۲۳.....	المیسور لا یُسْقَطُ بالمعسور
۲۳.....	استیمان «الامین لا یضمن»
۲۵.....	احسان (ما علی المحسنین من سیل)
۲۶.....	اصل لزوم در عقود
۲۷.....	ید
۲۸.....	ضمان ید (علی الید ما اخذت حتی تودیه)
۳۰.....	اتلاف (مَنْ اتْلَفَ مَالَ الْغَیْرِ فَهُوَ لَهُ ضَامِنٌ)
۳۲.....	تسبیب
۳۳.....	لا ضرر و لا ضرار
۳۴.....	تلف مبیع قبل از قبض (کل مبیع تلف قبل قبضه فهو من مال بایعه)

قواعد فقه (دویست قاعده‌ی فقهی)

۳۵	غرور.....
۳۶	خراج (الخراج بالضمان).....
۳۷	«ولات».....
۳۸	جیب.....
۳۹	صحت.....
۴۰	کل شیء لا یعلم من قبل منعه یسمع قوله فيه.....
۴۱	«اعتبار شهادت در موضوعات».....
۴۲	عدالت.....
۴۳	هر کس سخنی او پذیرفته می شود باید سوگند یاد کند اعم از اینکه مدعی یا منکر باشد «کل من یسمع قوله فعلیه الیقین».....
۴۳	عمل به عادت و عرف.....
۴۵	العقود تابعه للقصود.....
۴۵	العقد ینحل الی عقود.....
۴۶	تزامم حقوق.....
۴۷	شرط عقل و رشد برای صحت عقود.....
۴۸	عدم کفایت اراده درونی.....
۴۹	القرعة لکل امر مشکل.....
۵۱	الفاظا العقود و الايقاعات.....
۵۱	تجذیر (قد اغذر من حذر).....
۵۲	کشف.....
۵۳	اقدام.....
۵۴	سلطنت بر اموال (تسلیط).....
۵۵	ملازمه اذن در شیء با اذن در لوازم آن.....
۵۶	احیای موات.....
۵۷	حیازت.....
۵۸	التحجیر یفید الاولویة.....
۶۰	قاعده اشتراک در تکلیف.....

۶۱	قاعده حمل فعل مسلم بر صحت
۶۲	اقرار است
۶۳	فراغ و تجاوز
۶۴	تخصیص موارد تحالف
۶۴	اذن
۶۵	عدم حجیت بینه در موضوعات
۶۶	عدم حجیت عدل واحد در موضوعات
۶۶	اشخاص استثنایی
۶۷	نفی غرر
۶۷	شرط
۶۸	خیار
۶۹	لزوم در عقود خیاری
۶۹	عدم سقوط خیار با تلف عین
۷۰	فوریت در اعمال حق خیار
۷۱	ما یُضْمَنُ بِصَحِيحِهِ يُضْمَنُ بِفَاسِدِهِ
۷۱	اختصاص خیار به عقود معاوضی
۷۲	لزوم تسلیم عوضین در مدت خیار
۷۲	تلف مبیع در زمان خیار بر عهده کسی است که خیار ندارد
۷۳	احترام مال مردم (حِرْمَةُ مَالِ الْمُسْلِمِ كَحِرْمَةِ دَمِهِ)
۷۴	رضاع
۷۵	تعذر وفا به مدلول عقد
۷۶	سبق
۷۷	بینه
۷۸	اقرار
۷۹	مَنْ مَلَكَ
۸۲	علل الشرائع معرفات
۸۳	تبعیت احکام بر اسماء و عناوین

قواعد فقه (دویست قاعده‌ی فقهی)

۸۴	ملاک تعیین موضوع قراردادها
۸۵	نوع حق در خیارات
۸۵	موجبات سقوط خیار
۸۶	مالیت مشتری در بیع خیاری
۸۷	کشف در انقضاء خیار
۸۸	نقل در اعمال خیار (فسخ)
۸۹	عدم لزوم تسلیم عوضین در مدت خیار
۹۰	ضمان عین مقبوضه با فسخ
۹۱	بطلان اعمال حقوقی سفیر
۹۲	تطابق ایجاب و قبول
۹۳	شرط تنجیز در عقود و ایقاعات
۹۴	ترتیب ایجاب و قبول
۹۵	تعلیق در عقود
۹۶	شرط باطل موجب بطلان عقد نیست
۹۷	ملاک تعیین مثلی و قیمی
۹۸	نحوه تعیین قیمت مال مورد ضمان
۹۹	ملاک تلف شدن مال و نحوه تادیه آن
۱۰۰	تکلیف کفار به فروغ
۱۰۱	حجیت قول ذی الید (یا ذوالید)
۱۰۲	تشخیص مدعی و منکر
۱۰۳	ابراء
۱۰۴	اعراض
۱۰۵	اسقاط
۱۰۵	اصل تأخر حادث
۱۰۶	علت‌های شرعی، حقیقی نیستند
۱۰۷	نکول اعتبار ندارد
۱۰۸	الشروط الفاسد مبطل للعقد ام لا؟

- مخالفه الشرط لمقتضى العقد توجب بطلانه ۱۰۹
- اليمين بالخيار ما لم يفترقا فإذا افترقا وجب البيع ۱۰۹
- كل عقبة يحتاج الى ايجاب و قبول لفظين مع التوالى بينهما ۱۱۰
- اذا مات المديون حلت ديونه ۱۱۱
- اصاله عدم الاهليه الصبي للتصرف ۱۱۲
- كل ما صحت عاقبته و ما لا يصح اجارته لا يصح ۱۱۳
- الولد لفرأى (قاعده فرأى) ۱۱۴
- بخش جزایی ۱۱۷
- التعزير بما يراه حاكم (التعزير الى الامام يا التعزير الى الوالى) ۱۱۹
- كل معصيه لم يرد فيه حد ففیه التعزير ۱۲۰
- كل من خالف الشرع فعلیه حد و تعزير ۱۲۱
- التعزير دون الحد ۱۲۲
- اصحاب الكبائر يقتل فى الثالثه ۱۲۳
- كل ما لم يرد فيه ديه فى الشرع ففیه الحكومه ۱۲۴
- الصبي عمده خطأ ۱۲۵
- قبح عقاب بلا بيان «اصل قانونى بودن مجازات» ۱۲۷
- درأ ۱۲۸
- اكره ۱۲۹
- اضطرار «الضرورات تبیح المحظورات» ۱۳۰
- وزر «اصل شخصى بودن مجازات» ۱۳۱
- حرمت اعانت بر اثم ۱۳۲
- حرز در سرقت مستوجب حد ۱۳۳
- لوث و قسام ۱۳۴
- النیه مؤثره، انما الاعمال بالنيات ۱۳۵
- الاصل عدم تحمل الانسان عن غيره ما لم يأذن له فيه ۱۳۶
- كل عقوبه يحتاج الى عله ۱۳۷

قواعد فقه (دویست قاعدهی فقهی)

۱۳۸	تغییر الاحکام بتغییر العادات و الزمان
۱۳۸	الاکرام مؤثر فی العقوبه
۱۳۹	غیرالمباشر لا یقاص الا فی موارد
۱۴۰	کل جنبه یلزم جانبها الا فی موارد
۱۴۰	السبب ما علم كونه سبباً
۱۴۱	لا یرقام الحد علی الحاكم و من الیه الحكم
۱۴۲	الحبس عقوبه
۱۴۳	التصرف علی الرغبه موقوف علی المصلحه
۱۴۴	التعزیر الی الامام (التعزیر علی حسب ما یراه الامام)
۱۴۵	الحدود لا تسقط بتقادم الزمن
۱۴۶	العقوبات تعم الکفار
۱۴۷	من اتلف نفساً یتفع به فلا ضمان علیه
۱۴۸	یرث القصاص من یرث المال، الذیه یرثها من یرث المال
۱۴۸	فی کل عقوبه اسباب مخففه
۱۴۹	الحد لا یورث
۱۵۰	دم المسلم لا یذهب هدرأ
۱۵۱	کل عضو لا یتعدد فی البدن فقیه الذیه الكامله
۱۵۱	للزمان و المكان اثر فی نظر الامام
۱۵۲	عند العذر ترفع العقوبه
۱۵۲	جراحات الرجل و المرأه فی الذیه سواء الی ثلثها
۱۵۳	الحدود اذا احتلم
۱۵۴	ظهر المؤمن حمی الا من حد
۱۵۴	کل عضو یقتص منه مع وجود تؤخذ الذیه مع فقده
۱۵۵	کل مورد وجب فیہ الرد قدم رد نصف الذیه علی القصاص
۱۵۶	لاحد لمن لاحد علیه
۱۵۷	لا دیه لمن قتله الحد
۱۵۷	لا یحمل علی العاقله الا الموضحه فصاعداً

١٥٨.....	العاقلة لاتحمل الا ما قامت عليه اليه
١٥٩.....	لا يخلد فى السجن الاثلثة
١٥٩.....	لا يقم الحد من لله عليه الحد
١٦٠.....	لا يمين فى حد ولا كفاله ولا شفاعه فيه
١٦٠.....	ليس فى الحدود نظره و تأخير
١٦١.....	من شهر سيفاً فدهه هدر
١٦٢.....	من لا يرمى للجرم حرمه فلا حرمه له
١٦٢.....	ضابط الحبس توقف استخراج الحق عليه
١٦٣.....	لاقصاص فيما فيه التعزير
١٦٤.....	فى كل ما لا نص فيه الحكومت
١٦٤.....	شروط ديات الاطراف شروط دية النفس
١٦٥.....	لاقصاص فى عظم
١٦٦.....	كل عضو ديته مقدره ففى شلل ثلثا الدية
١٦٧.....	المسئوليه تتبع العقوبه
١٦٧.....	البتر و العجماء و المعدن جبار
١٦٨.....	فى كسر كل عظم من كل عضو خمس ديه ذلك العضو
١٦٩.....	كل ما للنسان احداثه لا يضمن ما يتلف بسببه
١٦٩.....	هل الاسلام يجب ما قبله الجزايات
١٧٠.....	حقوق الله مبنيه على المسامحه
١٧١.....	اذا اجتمع حدان من جنس واحد دخل احدهما فى الاخر
١٧٢.....	الرضى بعمل رضى بما يتولومنه
١٧٢.....	الواجب لا يترك الا بواجب اقامه الحدود لا تترك الا بواجب
١٧٣.....	الاصل تقديم المباشر على غيره
١٧٣.....	على الذمى ما على المسلم
١٧٤.....	العقوبه تتبع غاياتها
١٧٤.....	العقوبات لا تسقط الا بسبب شرعى
١٧٥.....	الجواز الشرعى ينافى اضمنان و العقوبه

قواعد فقه (دویست قاعدهی فقهی)

- الدیه و القصاص لایجتماعان ۱۷۵
- الساقط من العقوبه لایعود ۱۷۶
- نفی الودع ۱۷۷
- الحدود تدبر بالشبهات ۱۷۷
- لا قصاص الا بالكفاف و التساوی ۱۷۸
- لا یجب القصاص بغير مباشره الا فی المکره و الشاهد ۱۷۸
- ما له مفصل واحد مضبوط من الاعضاء جرى فيه القصاص و الا فلا ۱۷۹
- لا قصاص الا باذن الامام الا فی موارد ۱۸۰
- من قتل بشی قتل یحیی ۱۸۰
- من استحق القصاص نفی عنه علی مال فهو له ۱۸۱
- لا یسقط القصاص كالضمان بالعود فی الحرم ۱۸۱
- لا ینحصر التعزیر المعصیه ۱۸۲
- الحقوق کلها مبنیه علی البینه واليمين الا الدم ۱۸۳
- لا قود لمن لا یقاد منه ۱۸۴
- لا یحبس المريض و المخدره و ابن السبیل ۱۸۴
- الاصل فی کل معصیه ان تكون کبیره ۱۸۵
- کل ما یشبه شاهدان من الحدود فالأقرار فیهِ مرتان ۱۸۵
- کل تعزیر بما یکرهه المواجه ولم یوضع القذف ففیه التعزیر ۱۸۶
- الموانع للعقوبه خمس ۱۸۶
- کل ما فیه التعزیر من حقوق الله یشیت بشاهدان ۱۸۷
- کل ما یوجب المهجاء او الا یذاء ففیه التعزیر ۱۸۸
- یجب اعطاء کل عضو حقه ۱۸۸
- کل من لا یجب عن الدخول فلا قطع فی سرقة ۱۸۹
- کل مستحق لمال اذا سرق فلا قطع ۱۹۰
- ضابط القطع کل، یملکه المسلم ۱۹۱
- کل موضع لا یجوز الدخول فیهِ الا لمالکه فهو حرز ۱۹۱
- کل موضع حرز شیء من الاشياء ۱۹۲

فهرست

المحارب كل من جرد السلاح او حملة.....	١٩٣
الامتناع بالاختيار فى الجزايات.....	١٩٣

www.ketab.ir